

xuális tapasztalatszerzésének elterjedése gyakorol-e befolyást a házasságra, házasságtörésre? Vagy inkább ezeknek a tapasztalatoknak az eltemetése? Heyn szerint nem a házasság, mint olyan, okozza annak a bonyolult tulajdonsághalmaznak a pusztulását, amit női szexualitásnak nevezünk. Éppen ellenkezőleg, hihetetlen lehetőségeket kínál arra, hogy a nők felfedezzék és kifejezzék azt. Mégis, a házasság alkalmából találkoznak potenciális tolvajukkal, a „tökéletes nővel”. Ő az – nem a férfiak, nem a férfiek – aki veszélyezteti a menyasszony érzelmi, szexuális és lelki jólétét. Ő a legalattomosabb szexuális bűnöző.

A nők házasságtörése tehát elvezethet az „én újrafelfedezéséhez”, az önértékelés, önbecsülés visszanyeréséhez. Egyesek házasságát stabilizálja, másokét felrobbantja. A kötetben megszólaló pszichológusok szerint egyénfüggő, hogy kinek kell a férj előtt feltárnia viszonyát, és kinek tanácsolják azt, hogy hallgasson róla. Sajátos, hogy a nő félrelépése azért vezet nagyobb arányban (40%) váláshoz, mint a férfi félrelépése (30%), mert a férfiak szocializációja nem készíti fel őket arra, hogy megcsalhatják őket. Először dühösek, majd lesújtja őket a hír (a nőknél ez fordítva van) ráadásul a férfiak „jogos tulajdonukban” is sérelmet szenvednek.

Dalma Heyn könyve nem ad feloldozást annak, aki félrelépett, és nem biztatja félrelépésre azokat, akik mindezedig hűségeseek voltak, csak a megértést segíti feltárva az okokat, tényeket, tradíciókat, a nők előtt is rejtve maradt belső folyamatokat, mítoszokat és hazugságokat.

Nehéz megjósolni, hogy sikerkönyv lesz-e Heyn munkája. A feminizmusnak, a nők szexuális identitásának, házasságon belüli (és kívüli) identitáskeresésnek dokumentumai későn, és gyakran csupán kiüresítve, érdemi szakmai kritika nélkül kerülnek Magyarországra. Kevés szépirodalmi mű foglalkozik a témával, és ugyanúgy híján vagyunk a téma női megfogalmazóinak is. Závada Pál 1997-es munkája, a Jadviga párnája üdítő kivételként (noha ismét férfiszemmel) szól a nők útkeresésével: „Hisz nem tudtam, hogy lehetséges írni másképpen, mint abban a tónusban, hogy nekem nincs és nem lehet nőmön kívül öröömöm senki...Hogy akkor éltem csak valaha is, ha énrám ragyogott Jadvigám, ki mégis avval taszit folyton az embernek nem való létbe, hogy elfordul tőlem, és megcsal. Egyszer (úgy rémlik, ittasan) úztem ugyan a papíron egy más női ölebbe vezető képzeletjátékot, ám annak egyéb igazi mozgatója a keserűgésnél s a pusztta testi vágynál akkor nem volt. Mely vágyakozás tárgya, hiába költöztettem szándékosan képzelt női típusokba százszor is, akkor is, mert hiába is, vertem egy ízben Naplóm felett az asztalt részegen. Hát mi kell még ahhoz, hogy őt a szívből kivesssem, ha az sem elég, hogy gyermeket fogan másvalakitől?! Hogy nem tud, nem képes, nemhogy a szívem és ez a vakon is folyton csak reá sóvárgó testem se szabadulni tőle!”

Gyurkó Szilvia

Dalma Heyn: *A vágy csendje*
Lélek kontroll-sorozat, Háttér Kiadó, 2003

Kutatási beszámoló a gyermekbántalmazás területéről

Tanulmányunk a gyermekek ellen elkövetett bántalmazásokkal foglalkozik. A kutatás leginkább arra kereste a lehetséges válaszokat, hogy mennyire ismerik a gyerekek az őket megillető jogokat, az őket ért bármilyen sérelem, bántalmazás esetén kihez fordulhatnak, kiből bíznak meg, kitől kérnek, kérnének segítséget. Fontosnak tartjuk e téma minél szélesebb és mélyebb feltárását, mert bár manapság a sajtóban, médiában felkapott téma lett a gyermekek ellen elkövetett bántalmazás (leginkább a szexuális visszaélések), ám valószínűleg a bántalmazások többsége nem kerül a felszínre, nem szerzünk róla tudomást. Fontos lenne, hogy minél szélesebb körben ismertté váljon az, hogy ilyen esetekben kihez, hová fordulhatnak segítségért az áldozatok, hogy problémáikkal ne maradjanak egyedül. Rendkívül tanulságos, hogy a Gyermekvédelmi törvény bevezetése után öt, az ENSZ Gyermekjogi Egyezményének ratifikálása után több mint tíz évvel mit gondolnak és tudnak minderről maguk az érintettek: a gyerekek. Salamon Tímea kutatási beszámolója.

■ KÖRÜLMÉNYEK

Kutatásomat Nagyatádon, szülővárosomban végeztem. A környezet így nem volt számomra ismeretlen, sőt amennyire lehet, segítette munkámat. Otthonosan tudtam mozogni a vizsgálatban megjelölt intézmények között is, egyik iskolának magam is diákja voltam nyolc éven át. A kutatás során jó tapasztalatokat szerezhettem mindenütt. Mindhárom általános iskolában kedvesek és segítőkészek voltak velem az igazgatók, tanárok, valamint a gyerekek is szívesen fogadtak és segítettek munkámat.

Tudomásom szerint nem volt még ilyen jellegű kutatás Nagyatádon, így hivatkozni sem tudok korábbi kutatások ered-

ményeire. / 1998-ban volt egy felmérés a hatodik, hetedik, nyolcadik osztályosok körében az alkohol, kábítószer ismeretével kapcsolatban, ám ennek eredménye az általam vizsgált témát nem érinti. /

Három iskola egy-egy ötödik osztályával vettem fel a kérdőívet. Így az általam feltárt adatok nem nagy számú megkérdezett adataira vonatkoznak.

Az iskolák igazgatóival pár héttel korábban már felvettem a kapcsolatot személyesen, illetve telefonon és ismertettem velük kutatásom lényegét. A tanárok együttműködésével lehetővé vált, hogy a gyerekek pedagógus jelenléte nélkül töltsék ki a kérdőívet, melyet azért is tartottam fontosnak, hogy a gyerekek ne

érezzék nagyon ' hivatalosnak ' a feladatot és bár idegen voltam számukra, mégis szerettem volna bizalmassá tenni a találkozá-sunkat. Igyekeztem közvetlen, nyitott légkört teremteni, mely-ben nem a megszokott tanár-diák viszonyt érezhetik. Talán gátolta volna őket őszinteségükben, ha tudják, hogy egy olyan személy is jelen van, akivel nap, mint nap találkoznak és akinek feladata, hogy ellenőrizze munkájukat.

A kérdőív kiosztása előtt bemutakoztam a gyerekeknek, el-mondtam nekik, hogy miért jöttem hozzájuk és, hogy hoztam pár kérdést, amire szeretném, ha válaszolnának, név nélkül. A kérdőív kitöltése alatt erre többször is kértem őket, hogy sze-retném, ha őszintén töltenék ki a kérdőívet és mivel a nevük nem szerepel rajta, így nyugodtan írjanak le mindent ami az eszükbe jut.

A kutatás sok érdekes eredményt hozott, amelyeket az alábbiakban foglalkok össze.

BESZÉDES ADATOK

Kutatásom során azokat a gyerekeket kerestem meg, akik Nagyatádon, ötödik osztályos diákként tanulnak.(Nagyatádon három általános iskola van, a kutatásban 1. sz., 2. sz. és 3. sz. iskolaként szerepelnek. Mindhárom iskolában az ötödik év-folyamon kettő osztály van. Vizsgálatomban az 1. sz. általános iskola 5. a. osztályának, a 2. sz. általános iskola 5. b. osztályának és a 3. sz. általános iskola 5. a. osztályának diákjai vettek részt.)

Összesen 89 főt kérdeztem meg. Értékelhető válaszokat 89-en adtak, így elemzésemben is 89 gyermek adataira támasz-kodom. Kutatásomban a megkérdezett 89 gyermek közül 48 lány és 41 fiú szerepelt. Közülük a legtöbben (64-en) a 11 éves korúak közül kerültek ki, a 10 évesek száma 19, 12 éves 4 fő van és 2 fő 13 éves.

ISMERET, TÁJÉKOZOTTSÁG

Kérdéseim arra vonatkoztak, hogy mennyire ismerik a gyere-kek jogaikat, kötelezettségeiket, hallottak-e már a városban működő gyermekjóléti szolgálatról, illetve ismerik-e az iskolá-jukban működő gyermekvédelmi felelőst.

A válaszadásokból kitűnik az, hogy a megkérdezett gyer-ekek közül mindösszesen 21-en adtak választ jogaikat illetően, (pl.: "Élni, enni, szabadon bármi rendeset csinálni.", "Élni"). 68 főnél pedig semmilyen válasz nem szerepelt.

A kötelezettségekre vonatkozó kérdésnél sokkal biztos-abbban adtak válaszokat (pl.: "Tanulás, sportolás.", "Rendesen tanuljak, segítsék szüleimnek, amiben tudok.") a gyerekek, mindösszesen 19-en nem válaszoltak rá.

Ez talán azért is lehet így, mivel többnyire azzal szembesül-hetnek nap mint nap, azt hallhatják otthon szüleiktől, illetve tanáraiktól az iskolában is, hogy tanuljanak, fogadjanak szót szüleiknek, stb... Az emberek jogairól már kevesebb szó esik a mindennapokban. A gyerekek, de úgy gondolom, hogy a feln-őttek is kevésbé tudják azt, hogy melyek is az alapvető emberi jogok, mihez is van joguk az életben.

Ami a gyermekjóléti szolgálatot illeti, a gyermekek közül 58-an válaszoltak "Nem"-mel, 29-en pedig "Igen"-nel arra a kér-désre, hogy egyáltalán hallottak-e róla. Tehát a válaszadók többsége nem hallott még ezidáig a városban működő gyermekjő-létről. Azt feltételezem, hogy csak azoknak a gyerekeknek van-nak információik a gyermekjóléti szolgálatról, akik valami miatt személyes kapcsolatba kerültek velük. Azok a gyerekek akik pedig erre nem ' szorultak rá ', kevésbé valószínű, hogy ismerik az intézményt.

A kérdőívben szereplő negyedik kérdésnél: " Ismered-e az iskolában működő gyermekvédelmi felelőst? " arra kerestem a választ, hogy vajon a gyerekek tudják-e azt, hogy iskolájukban van egy olyan személy, akihez bizalommal fordulhatnak, ha problémájuk vagy bármilyen kérdésük adódna. A három álta-lános iskola mindegyikében működik gyermekvédelmi felelős. Az 1. sz. iskolában pedagógus félállásban végzi ezt a munkát, a 2. sz. és a 3. sz. iskolákban pedig egy közös gyermekvédelmi felelős dolgozik főállásban.A gyerekek közül 65-en válaszolták azt, hogy nem ismerik iskolájuk gyermekvédelmi felelősét, 24-en pedig, hogy igen.

A MEGKÉRDEZETTEK SZÜLEINEK FOGLALKOZÁSA

	1. sz.		2. sz.		3. sz.		Összesen	
	Apa	Anya	Apa	Anya	Apa	Anya	Apa	Anya
Szellemi	13	18	15	11	5	5	33	34
Fizikai	10	9	8	12	18	17	36	38
Munkanélküli	1	1	-	1	2	3	3	5
Elhunyt	-	-	-	-	2	-	2	-
Adathiány	6	2	6	5	3	5	15	12
Összes	30	30	29	29	30	30	89	89

A gyerekek válaszait, vagyis szüleik foglalkozását két kate-góriára osztottam: a szellemi (pl. ügyintéző, vállalkozó), és a fizikai (pl. ápolónő, biztonsági őr) munkát végzőkre. A vála-szok azt mutatják, hogy nincs nagy különbség e két kategóriába sorolt foglalkozásuk között. A 3. sz. iskolában szembetűnően inkább fizikai jellegű munkát végeznek a szülők, míg az 1. és 2. sz. iskolákban inkább a szellemi munkát végzők vannak többségben. A gyerekek közül a legtöbben (40) édesanyjukkal, édes-apjukkal, és testvérükkel élnek együtt. 15-en édesapjukkal, éde-sanyjukkal, testvérükkel és nagyszüleikkel, 10-en édesanyjukkal és édesapjukkal élnek.

■ A GYEREKEK ISMERETE A GYERMEKVÉDELMI FELELŐS MUNKÁJÁRÓL

Bár a megkérdezett gyerekek több, mint fele (38 fő) válaszolták, hogy tudják mi a feladata a gyermekvédelmi felelősnek, azonban a válaszaik tartalmilag nem teljesen ezt mutatták. Általában a gyerekek egy olyan személyt írtak le, akinek az a feladata, hogy ellássa a beteg gyerekek sebeit, ápolja őket. Tehát inkább védőnők, iskolai orvosok munkájával vonták össze a gyermekvédelmi felelős tevékenységét. A válaszadók közül összesen, vagyis a 89 megkérdezett gyerekből 11-en már megkeresték a gyermekvédelmi felelősüket, 76-an ezidáig még nem. Mindez azt is mutathatja, hogy valóban nem tudják, hogy van egy ilyen lehetőségük is az iskola falain belül, másrészt azt is jelentheti, hogy nincs olyan jellegű kérdésük, amellyel igénybe vennék ezt a segítséget.

	1. sz.	2. sz.	3. sz.	Összes
Igen	10	18	10	38
Nem	12	8	15	35
Adathiány	8	3	5	16
Összes	30	29	30	89

■ BIZALOM, TITKOK, ÉRZÉSEK

A harmadik témakörben azt kutattam, hogy kik azok a személyek a gyerekek életében, akikhez bármikor szívesen fordulnak, fordulnának probléma esetén. Vannak-e titkaik, melyeket féltve őriznek, illetve érezték-e már magukat megbántva, szégyellve.

A "Ha valamilyen gondod, problémád adódna, kivel beszélnéd meg?" kérdésnél írtam lehetséges válaszokat, melyek közül többet is megjelölhettek a gyerekek. A következő eredmények születtek:

	1. sz.	2. sz.	3. sz.	Összesen
Édesanyjával	29	28	25	82
Édesapjával	14	20	17	41
Testvérével	15	7	6	28
Osztályfőnök	10	19	9	38
Tanórral	4	7	2	13
Barátjával	24	18	17	59
Orvossal	1	3	1	5
Rendőrrel	2	6	-	8
Más ismerőssel	4	15	15	34
Összesen	103	123	92	308

A táblázatban összegyűjtött válaszokból az derül ki, hogy a gyerekek leginkább szüleikhez fordulnak bizalommal. Ha valamilyen gond, probléma adódik, adódna, velük beszélnék azt meg. Ezt követően leginkább osztályfőnöküket keresik meg, illetve barátjukat, barátnőjüket említik.

A második kérdéshez hasonló a tizenkettedik kérdés ("Kik azok a személyek, akiktől bármikor segítséget tudsz kérni? "), melynek feltevését azért tartottam mégis szükségesnek, hogy vajon a gyerekek maguktól (megadott válaszlehetőségek nélkül) milyen személyeket jelölnek meg baj esetén. Úgy gondoltam, hogy azoknak a személyeknek a neve fog az eszükbe

jutni, akikhez valóban fordulni mernek.

A válaszok közül nincs sok eltérés az előzőekben vázoltaktól. Mindhárom helyen a legtöbben a szülőket említik, ezt követően a barátokat, testvéreket, nagyszülőket, majd a tanárokat. A válaszok között szerepelt pl. volt osztályfőnök (egy esetben), szomszéd (egy esetben). Kettő esetben nem kaptam választ, míg volt egy kisdíák aki azt írta: " Hát igazán senkitől, mert nincs sok barátnóm. "

A " Van-e olyan titkod, amit nem mersz senkinek sem elmondani? " kérdésre adott válaszok azt mutatják, hogy a gyerekek többségének van titka. Vagyis a 89 válaszadó közül 53-nak igen, 36-nak pedig nincs ilyen titka. Amennyiben igennel válaszoltak, feltettem azt a kérdést, hogy miért nem meri elmondani senkinek? Erre elég sokszínű válaszokat kaptam, de az szerepelt leginkább, hogy kicsúfolnák, kinevetnék őt a többiek, ha elmondaná azt a dolgot amit féltve őriz.

" Előfordult-e már Veled, hogy szégyellve, vagy megbántva éreztél magad? "

E kérdés kapcsán arra próbáltam rávilágítani, hogy milyen a gyerekek lelkiállapota, átérték-e már, hogy valami miatt szégyenkezniük kellett, illetve, érezték-e már megbántva magukat.

A kérdésre tehát a megkérdezett 89 gyerekből 74 válaszolt 'Igen' - nel, 15-en pedig 'Nem' feleleteket adtak.

■ TESTI, LELKI, SZEXUÁLIS BÁNTALMAZÁS

A negyedik témakör a gyerekek ellen elkövetett bántalmazás köré csoportosítható.

Arra próbáltam választ kapni, hogy vajon mennyire vannak kitéve a gyerekek a bántalmazásnak, mennyire szembesülnek ezzel mindennapjaikban, kik azok a személyek akik veszélyeztetik testi és lelki épségüket, egészséges fejlődésüket. Továbbá kíváncsi voltam arra is, hogy mit gondolnak a gyerekek a felnőttek által alkalmazott testi fenytésről. Mit tennének, ha tudomásukra jutna, hogy társukat bántották.

"Mi történik akkor, ha nem fogadsz szót szüleidnek? "

E kérdés kapcsán többféle feleletet kaptam (pl.: "Jól megvernek.", "Akkor kicsit mérgesebb, de nem kapok ki.", "Káromkodnak."), 7-en azonban nem adtak választ.

Összegezve azt lehet elmondani, hogy ha a gyerekek megszegik az otthoni szabályokat, akkor szüleik leginkább az agresszió oldalán próbálják nevelési módszereiket alkalmazni.

Vagyis ahogy az a válaszokból is kitűnt, gyakori a verés, csúnya szavak használata, kiabálás. Csak kevés esetben olvashattam, hogy megbeszélik a dolgokat, elbeszélgetnek egymással.

"Előfordult-e már Veled, hogy megütött anyukád, vagy apukád?"

A három iskolából összesen 61 gyereket érint ez a kérdés, vagyis akiknél előfordult, hogy elég gyakran (összesen 4), illetve néha előfordult (összesen 57), hogy megütötték szüleik őket. 24-en válaszolták, hogy még soha nem fordult ez elő, 4-en pedig nem adtak választ.

"Előfordult-e már Veled, hogy valamelyik tanárod testileg bántott?"

Ennél a kérdésnél, vagyis, hogy megütötte már őket valaha tanár, a válaszokból ítélve összesen 22 gyereknél fordult ez már elő. Az egyes számú iskolában három esetben kaptam az 'Eleg gyakran' választ, míg a másik kettőben ezt a választ egyáltalán nem jelölték meg. Mindhárom iskolában néha előfordult már ilyen eset: az 1. és 2. sz. iskolában 9-9 esetben fordult elő, míg a 3. sz. iskolában 'mindössze' egyszer.

"Hol ütöttek meg?"

Itt lehetőségük volt a gyerekeknek, hogy akár több választ lehetőséget is megjelöljenek.

Leggyakoribb tehát, hogy a fején kapnak ütést a gyerekek, majd a fenéken, és az arcon. Az 'Egyéb' válaszadásnál a következők szerepeltek: gerincen, bokán, fülön, kézen.

	1. sz.	2. sz.	3. sz.	Összes
Arc	13	5	1	19
Fej	11	10	4	25
Fenék	7	5	9	21
Egyéb	2	1	2	5
Összes	33	21	16	70

"Elmondta-e valakinek a történeteket?"

Azoknál a gyerekeknél, akiknél előfordult már testi bántalmazás, közülük 36-an beszéltek valakinek a velük történekről, 30-an nem, illetve 23 gyerektől nem kaptam választ erre a kérdésre.

"Egyetértés-e azzal, hogy olykor - olykor a felnőttek testi erőszakot alkalmaznak?"

Volt olyan válaszadó, aki háromszor is aláhúzta a "Nem" választ. Ám úgy gondolom, így is sok azoknak a gyerekeknek a száma, akik nem ítélik el a felnőttek erőszakos magatartását: a 89 megkérdezettből 28-an válaszoltak 'Igen'-nel, 57-en pedig 'Nem'-mel.

Ha barátjukat, osztálytársukat érné baj, vajon mit tennének a gyerekek társuk védelmében?

A gyerekek általában egyetértenek azzal, hogy szükség lenne a segítségre bajba jutott társuknak, ezt 70-en jelölték meg. 61-en kérdeznék meg társuktól, hogy mi történt, és 42-en szólnának valakinek a történekről.

Annál a válaszlehetőségnél, hogy "Szólnék valakinek!", fel tettem azt a kérdést is, hogy kinek szólna? A következő válaszok születtek:

A gyerekek leginkább a tanárnak (19 válasz), osztályfőnöknek (11 válasz) tennének említést társuk megsegítésére.

	1. sz.	2. sz.	3. sz.	Összesen
Szüleinek	-	4	1	5
Anyukájának	1	-	-	1
Tanárnak	9	5	5	19
Osztályfőnök	4	7	-	11
Igazgatónak	-	3	-	3
Barátnak	-	1	-	1
Orvosnak	1	-	-	1
Rendőrnek	1	-	1	2
Testvérnek	-	-	1	1
Összesen	16	20	8	44

(A 3.sz. iskolában az osztályfőnöknek senki nem szólna.) Majd a szülőknek (5 válasz), ill. 3 esetben az igazgatónak is szólnának (csak a 2.sz. iskolában). 2 válaszadó a rendőrnek, míg 1-1 esetben a sértett anyukájának, barátnak, orvosnak, testvérnek tennének említést a tudomásukra jutott történekről.

A gyermekek szexuális jellegű bántalmazásánál meglehetősen kevés eszköz áll rendelkezésre ahhoz, hogy minél nagyobb számban meg lehessen akadályozni azt, hogy gyerekek a felnőttek szexuális tevékenységének áldozatai legyenek, valamint, hogy a már megtörtént ilyen jellegű esetek minél hamarabb a felszínre kerülhessenek és megfelelő segítségben részesülhessenek az ezt elszenvedő gyerekek.

"Megtörtént-e Veled, hogy valaki, számodra kellemetlen módon érintett meg azokon a testrészeiden, amelyet a fürdőruhád takar el? Ha igen, szívtál-e erről valakinek?"

A válaszadók közül összesen 15 gyerek adta azt a választ, hogy előfordult már vele olyan élmény, hogy valaki számára kellemetlen módon szexuális jelleggel. A legtöbben, a 15 'Igen'-nel válaszolók közül 9-en az 1. sz. iskolából adtak erre választ, míg a másik kettő iskolában 3-3 'Igen'-feleletet olvashattam.

A kérdés második felében arra vonatkozólag tettem fel a kérdést, hogy akinél előfordult már ilyen helyzet, említést tett-e róla valakinek. A táblázatból kiolvasható, hogy 12-en beszéltek róla valakivel, míg 3-an nem említették a dolgot senkinek.

Szeretnél-e valakivel beszélgetni ezekről a témákról?"

A 89 gyerek közül 52-en válaszolták azt, hogy nem kívánnak erről a témáról beszélgetni, 35-en, hogy szeretnének, s 2-en nem adtak választ.

■ ÖSSZEGLÉS

Kutatásom célja az volt, hogy ismeretet szerezzek a 11 éves korú gyerekek véleményéről, gondolkodásáról a bántalmazással kapcsolatban, hogy mennyire ismerik, fogadják el környezetükben a segítséget, és hogy ők maguk kerültek-e már ilyen helyzetbe.

Azért választottam az iskolát vizsgálati helynek, mert egyrészt alkalmasnak tartottam arra, hogy találkozhatassak a gyerekekkel és a kérdőívet fel tudjam venni velük. Másrészt pedig úgy gondolom, hogy minden olyan dolog, esemény, ami őket éri, érheti otthon, vagy bármilyen más területén az életüknek, az mindenképpen megjelenik az iskolában eltöltött idejük alatt is, feltűnő, vagy kevésbé látható módon és helyen (pl. verések nyomai, ápolatlanság jelei, viselkedési, kapcsolati zavarok jellemezhetik őket, s nem utolsósorban a tanulásban is jelentke-

hetnek problémáik, nehézségeik).

Tehát éppen ezért mivel a gyerekek napjuk legnagyobb részét az iskola falain belül töltik, így az iskolai gyermekvédelem lehet az egyik legfontosabb jelzőrendszer a gyermekek életében.

Ez azonban gondos odafigyelést, érdeklődést igényel, leginkább a gyerekek foglalkozó tanároktól és a gyermekvédelmi feladatokat ellátó felelősöktől is.

A kérdőívben szereplő kérdések megfogalmazásánál fontos volt, hogy az érthető legyen tizenéves gyerekek számára is. Úgy gondolom, hogy ez sikerült is, s a gyerekek válaszait mindenképpen hitelesnek és feldolgozhatónak tartom. A kérdőívben szereplő eredmények összefoglalásaként a kérdéseket öt nagyobb részre bontottam, aszerint, hogy milyen témakört érintenek.

Az első részben a válaszadó gyerekek demográfiai adataira voltam kíváncsi, a második részben arra kerestem a válaszokat, hogy mennyire tájékozottak a gyerekek jogait, kötelezettségeiket illetően, mennyien ismerik a segítő szervezeteket. A harmadik rész a bizalom, titoktartás kérdései köré csoportosultak. A gyerekek életében történt testi, szexuális, lelki bántalmazás kérdéseire szerettem volna minél többet meg tudni a negyedik részben. Míg végül az utolsó fejezet kérdéseit a kérdőívvel, illetve a témával kapcsolatban tettem föl.

89 gyerekekkel készítettem el a kérdőívet. Közülük 48 volt a lány, és 41 a fiú. Legtöbbször 64-en 11, 19-en 10, 4-en 12, és 2-en 13 éves korúak. Szüleik foglalkozását tekintve közel megegyező a szellemi és fizikai munkát végzők aránya. (Ez a kérdés némi nehézséget okozott a gyerekeknek. Előfordult az, hogy nem tudták teljesen mi valójában szüleik foglalkozása munkahelye.)

A gyerekek többsége (40-en) szüleivel, testvérével él együtt. 15-en szüleivel, testvérével és nagyszüleivel, 10-en pedig édesanyjával és édesapjával él.

Összességében a vizsgálat eredményeiből az tűnik ki, hogy a gyerekek ismeretei meglehetősen hiányosak abban a tekintetben, hogy tudják mihez van joguk, kik azok az emberek (családon kívül is), akikhez bizalommal fordulhatnak. A gyermekjóléti szolgálat ismeretét érintő kérdés kapcsán a gyerekek több, mint fele (58-an) válaszolta, hogy nem hallott a gyermekjóléti szolgálatról. Nem gondolom azt, hogy szükséges lenne, hogy minden gyerek akár személyesen is ismerje a lakóhelyén működő szolgálatot, de fontosnak tartom, hogy sokszínű, tartalmas, és hasznos programokkal mégis ott legyenek a gyerekek tudatában, és szemmel látható helyen is (pl.: iskolai falújság) adjanak hírt magukról, munkájukról. Hogy legyen lehetőségük a gyerekeknek a választáshoz. Akár problémájuk van, akár csak valamilyen programot szeretnének maguknak.

Az iskolai gyermekvédelmi felelős kérdését is hasonlóképpen gondolom, mint az előzőt. Annyiban azonban fontosabbnak látom az ő munkáját, hogy a gyerekekkel közvetlen, akár napi kapcsolata is van, lehet. Ő az, aki baj esetén jelezhet tovább a megfelelő szolgálatnak, szakembernek, és aki "helyben van". Tehát a gyerekeknek bármilyen baj, vagy csak egy jó program eltöltése érdekében nem kell messzire menniük, hiszen egy épületen belül mindez igénybe vehető - persze, ha mindez jól van kiépítve, és valóban a gyerekekért működik.

Amennyire a kérdőív kérdései engedték, szerettem volna

választ kapni arra, hogy vajon mennyire van jelen a gyerekek életében a testi, lelki és szexuális bántalmazás. A válaszok mindenképpen megleptek, ugyanis azt mutatják, hogy igen, ez sajnos jelen van.

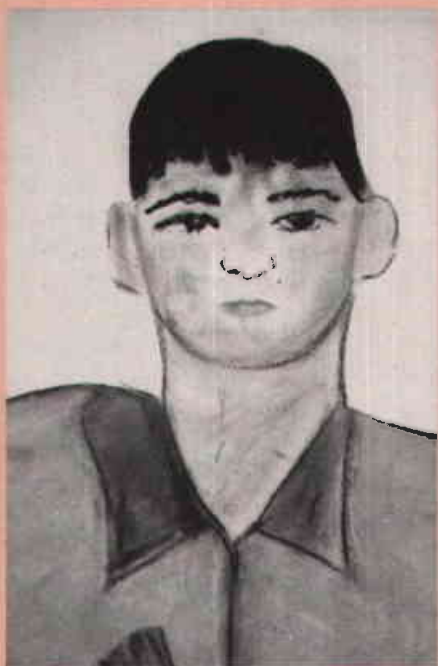
Az otthoni nevelési eszköztárban gyakori, hogy a szülők veréssel, csúnya szavak használatával próbálják a szabályokat betartatni gyerekükkel. Arra a kérdésre, hogy előfordult-e már velük, hogy édesanyjuk, vagy édesapjuk megütötte-e őket, összesen 61 gyerek válaszolt igennel. A 61 gyerekből 57 főnél néha fordul elő mindez, 4 esetben pedig elég gyakran.

Az iskolákban a pedagógus által alkalmazott testi fenyegetés szintén elég magas arányt mutat. A gyerekek közül összesen 22-nél fordult elő, hogy tanáruk megütötte őket (ebből 19 esetben néha fordult ez elő, míg 3 esetben elég gyakran). Az iskolákat elemezve mindháromnál előfordult már ilyen jellegű esemény, ám a leginkább jellemző képet az 1.sz. iskola mutatja, ahol 9 esetben néha előfordult ilyen, 3 esetben pedig elég gyakran. A 2. sz. és a 3. sz. iskolákban a gyerekek nem jelölték meg az "Eleg gyakran" választ, míg a "Néha előfordul" mindkét helyen szerepelt: a 2.sz. iskolában 9 esetben, míg a 3. sz. iskolában 'mindösszesen' egyszer.

Azoknál a gyerekeknel, akiknél előfordult már testi bántalmazás, 36-an beszéltek erről valakinek, 30-an nem, ill. 23 gyerek nem adott választ erre a kérdésre. A szexuális bántalmazásnál összesen 15 gyereket érintett ez a kérdés. A legtöbbször a 15 'Igen'-nel válaszolók közül 9-en az 1.sz. iskolából adtak erre választ, míg a másik kettő iskolában 3-3 'Igen' feleletet olvashattam. A kérdés második felében arra vonatkozólag tettem fel a kérdést, hogy akinél előfordult már ilyen helyzet, tett-e róla említést valakinek. A gyerekek közül 12-en beszéltek róla valakivel, míg 3-an nem említették a dolgot senkinek.

A kutatásomban szereplő hipotézisnek, vagyis: "Feltételezésem szerint a gyermekek az őket ért, vagy tudomásukra jutott bántalmazásokról nem beszélnek, inkább titokban tartják, ill. nem ismerik azokat a szakembereket, akikhez segítségért fordulhatnának.", a válasz két részre bontható. A mondat első felére 'Nem' a válasz, tehát a gyerekek inkább beszélnek tudomásukra jutott esetekről, leginkább szüleikkel, s nem tartják azt titokban. Viszont azokban az esetekben, amikor magukat éri bántalmazás, elmondják-e azt valakinek, vagy sem, ez a válaszból nem derül ki. (Kivétel ez alól a szexuális bántalmazásra utaló kérdés, ahol a 15 'Igen'-nel válaszolók közül 12 beszélt az esetről valakivel, míg 3 gyerek ezidáig nem szólt senkinek sem.) A hipotézis második részére igen a válasz, tehát beigazolódtott az, hogy a gyerekek ismerete, tájékozottsága e területen meglehetősen hiányos.

Összességében úgy gondolom, hogy ez a kérdőív egy kis szeletét mutatja annak a kérdéskörnek, melyet kutattam. Ahhoz, hogy minél többet megtudjunk, és mélyebben megismerjük a gyerekekkel kapcsolatos történéseket, hatékonyabb munkára, szélesebb összefogásra és szorosabb együttműködésre lenne szükség, elsősorban a gyerekekkel foglalkozók körében.

■ VÁLASZOK...

"1., Tudnál-e említeni a gyermeki jogaid és kötelezettségeid közül néhányat?"
a., Jogaim:

(1. sz. iskola tanulói)

- "Van jogom megkérdezni a tanárt, ha nem értek valamit."
- "Bezárni az ajtómat, bömböltetni a hifimét."
- "Friss levegő."
- "A saját stílusom szerint öltözködjek. A családom életébe beleszólhatnak. Utálni a Csibit és a Mardellt."
- "Mindennek beleszólni! Mindig választani! A saját stílusomhoz! Saját döntésemhez! A saját családomhoz! Tv-t nézni! A saját dolgaimhoz! (Van jogom!)"
- "Élni"
- "Éljek, egészséges legyek."
- "Élni, enni, szabadon bármi rendeset csinálni."
- "Nem kényszeríthetnek dolgozni."
- "Hogy mindig tudjak rendesen étkezni."
- "Játszás, szórakozás."
- "Akkor nézzek Tv-t, amikor akarom."

(2. sz. iskola tanulói)

- "Néha rossz lenni, azt csinálom a szobámban, amit akarok, zené hallgatni, játszani."
- "Nem szeretnék róla beszélni."
- "Játszani, Tv-t nézni, számítógépezni."
- "Lehet véleményem."

- "Rendes lány legyek, ne normálatlan."
- "Segítés."
- "Otthoni ügyekbe beleszólás."
- "Saját döntések."
- "Játszás, elfoglaltság."
- Normálisan viselkedjek."

b., Kötelezettségeim:

(1. sz. iskola)

- "Tanulás, hangszeres gyakorlás."
- "A családomnak segíteni, iskolába járni."
- "Tanulni, iskolába járni."
- "Tanulás, sportolás."
- "Tanulás."
- "Tanulás, segíteni anyának, apának, testvéremnek, mamómnak."
- "Tanulás, szakkörök."
- "Tanulás, tiszteletben tartom a szüleim mondatait."
- "Tanulni, szót fogadni."
- "Tanulni, jónak lenni, segíteni pakolni és más dolgokat."
- "Tanulni, anyukámnak szót fogadni, odafigyelnem órán."
- "Szobám takarítása, tanulni."
- "Tanulni és tanulni, felnőni."
- "Tanulás, sportolás, néptánc."
- "Tanulni, zeneiskolába elmenni, hittanra járni, leckét megcsinálni."
- "Tanulás, iskolába járás, apához elmenni, ha anyukámnak nincs elég pénze akkor adni a zsebpénzemből."
- "Tanulni, a házit megírni, házimunkában segíteni."
- "Segíteni a családnak."
- "Mindig kötelező tanulnom."

(2. sz. iskola tanulói)

- "Mindig én rakjam be az ágyamat."
- "Tanulás, jól viselkedni."
- "Rendben tartom a szobámat."
- "Rendesen tanuljak, segítek a szüleimnek amiben tudok."
- "Tanulás, segíteni a családtagoknak."
- "Szót fogadás, tanulás."
- "Iskolában tanulás, sportolás, takarítás segítségével."
- "Jó tanulás, segíteni másoknak."
- "Jól tanuljak, segítek nekik a házimunkában."
- "Tanulás, édesanyukámnak segíteni."
- "Tanulás, szobám rendbentartása, tisztelet a szüleimmel szemben."
- "A leckémet mindig megcsinálni."
- "Szeretni a szüleim. Jól tanulni. Rendben

tartani a környezetem. Jól viselkedni."

- "Nem szeretnék róla beszélni."
- "Szeretni a családomat, rendet rakni a szobámban, tanulni, jól viselkedni."
- "Jól tanuljak, fogadjak szót."

(3. sz. iskola tanulói)

- "Tanulás, segíteni anyunak/ takarítás, stb/"
- "Tanulás, takarítás."
- "Rendben tartom a szobám, az iskolában ne kapjak 1,2,3-ast."
- "Iskolában ne beszélgessek másokkal, ne kapjak rossz jegyet."
- "Tanulás, segítség."
- "Tesóra vigyázni."
- "Tanulás, szótfogadás."
- "Tanulás, pakolás."
- "Tanulás, szót fogadás."
- "Otthoni segítség"
- "Tanulás, segítség, jólét."
- "Tanulás, tesóra vigyázni."

4.a kérdés: Ismered-e az iskolában működő gyermekvédelmi felelőst? Tudod-e, mi az ő feladata? Igen, az, hogy.....

(1.sz.iskola tanulói)

- "hogy mindent elmond az osztálynak"
- "bekötözte a sebeket, és megvizsgáljon minket"
- "ügyeljen a gyerekekre"
- "gondoskodjon az egészségről"
- "baleset esetén ellássa a sérültet"
- "ha elesik valaki, akkor fertőtleníti és bekötözi"
- "megvédi a gyerekeket"
- "figyeljen a gyerekek épségére"
- "gyerekekre vigyázzon és megelőzze a baleseteket"
- "a gyerekekkel megbeszélje, hogy milyen anyagi gondjaik vannak"

(2.sz. iskola tanulói)

- "segítsenek a gyerekeknek, hogy megvédjék őket"
- "segítsen a rászorultaknak, és védje őket"
- "a gyerekeket védje"
- "tartson DADÁT"
- "a gyerekekkel beszélget"
- "a gyerekek jobb életkörülményét valamilyen szinten biztosítsa"
- "vigyázzon a gyerekekre, és még sok minden"
- "megvizsgáljon minket"
- "a gyerekekkel beszélgessen, segítsen a

problémákat megoldani"
 "ha valami baj van, szól a tanárnak, igazgatóknak"
 "a gyerekek rendben éljenek"
 "megvédjenek bennünket"
 "tanítson meg mindent a biztonsággal kapcsolatban"
 "megvizsgáljon minket"
 "megvédje a gyerekeket"
 "elmondja az osztálynak a feladatot"

(3.sz. iskola tanulói)

"ő rendezzi az iskolát"
 "feleljen a gyerekekért"
 "meg kell csinálni a munkánkat"
 "megvédje a gyerekeket"
 "segítsen és fogadjon szót a szüleinek"
 "ha van valami baja a gyerekeknek, akkor hazaviszi"
 "a gyerekeket védje"
 "ellássa a gyerekeket"
 "gondoskodjon, hogy ne essen bántódása a gyerekeknek"
 "megvédjék őket"

5.kérdés: Van-e olyan titkod,amit nem mersz senkinek sem elmondani? Ha igen, miért nem mered elmondani senkinek? Azért, mert ...

(1.sz. iskola tanulói)

"nagyon féltett titkom, és 5 éves korom óta nem mondtam el senkinek"
 "szégyenben maradna az osztály"
 "titkos"
 "félek, hogy elmondaná másoknak"
 "nagyon fontos titok"
 "különben mindenki kikikizne"
 "félek, hogy kiröhögnek"
 "rosszul esne, ha mástól visszahallanám"
 "lehet, hogy égő, de nem tudom biztosan"
 "apukám mondta"
 "még nem találtam olyan barátot,akinek ezt a dolgot elmondhatnám"
 "nem tartom olyanoknak, hogy megtudja valaki"
 "félek, hogy.kitudódik, és kinevetnek, és ettől nagyon félek"

(2.sz. iskola tanulói)

"nem szeretném, ha pletyka lenne belőle"
 "elmondaná másoknak"
 "akkor úgymint kiröhögnek"
 "családi ügy"
 "ez nagyon fontos a családnak"
 "félek elmondani"

"csak annak mondom el, aki jó barát,aki nem mondaná el másnak"

"nem szeretném mással megosztani"
 "olyan titok, hogyha valaki lenne a helyemben, neki rosszabb lenne, mint nekem, és ha kitudódik, akkor másnak lesz rossz"
 "lehet, hogy azzal fognak cikizni"
 "ez csak rám vonatkozik, és nem a saját titkom, hanem azt már rám bízták"
 "akkor mások is megtudják"

(3.sz. iskola tanulói)

"csak rám tartozik"
 "félek, hogy rossz néven vennék és kiközösítenének"
 "kicsúfolnak majd miatta"
 "mert titok"
 "az én titkom"
 "csúfolni fognak"
 "ez az én dolgom, és ezt még anyukám sem tudja"
 "csúfolnak,elárulja az osztályból"
 "baj lehet belőle"
 "pletykások"
 "mert nem merem"
 "megfogadtam, hogy nem mondom el senkinek"
 "személyes ügy, senkire sem tartozik"

6.kérdés: Mi történik akkor, ha nem fogadsz szót szüleidnek?

(1.sz. iskola tanulói)

"káromkodnak"
 "vitatkozunk"
 "kiabálnak velem"
 "jól leszidnak, ha legközelebb is elmegyek, akkor nem engednek ki egy-két napig"
 "semmi"
 "rám szólnak"
 "egy kicsit megszidnak, aztán kész"
 "vagy megszidnak, de ha sokszor előfordul ilyen, néha megver"
 "megvernek"
 "mérgesek"
 "azt mondják, hogy ne forduljon elő többet ilyen, nem vernek meg, és nem büntetnek"
 "kiabálnak, vagy kapok egy pofont"
 "kiabálnak"
 "egy picikét mérgesek lesznek rám"
 "leszidnak, de megütni azt nem szoktak"
 "elbeszélgetnek velem"
 "leszidnak"
 "csak egy kicsit kiabálnak"
 "megbüntetnek"

"anyukám kiabál velem, de nemsokára minden rendbe jön"
 "néha kikapok, de nem mindig"

(2.sz. iskola tanulói)

"megver az anyukám"
 "anyu mérges lenne, és ha csúnyán beszél-nék vele nem engedne kézi edzésre"
 "elvernek"
 "szomorúak lesznek. És ha a következménye rossz, akkor mérgesek"
 "büntetést kapok"
 "néha egy kicsit kiabál apa"
 "jól megszidnak"
 "kicsit mérgesek rám, de ez nem mindig így van"
 "könnyen baj származhat belőle"
 "kicsit kiabálnak velem"
 "elbeszélgetnek velem"
 "rám szól"
 "rosszul esik, furdal a lelkiismeret"
 "nagy baj" csúnyán beszélnek velem"
 "azt mondják, hogy fogadjak szót"
 "megvonják két hétig a zsebpénzt"
 "rám kiabálnak, de nem bántanak"
 "nagyon mérgesek, és akkor mindig kiabálnak velem"
 "semmi"
 "rám szólnak és mérgesek lesznek"

(3. sz. iskola tanulói)

"jól megvernek"
 "kiabálnak velem"
 "szóbeli figyelmeztetés, esetleg megvernek"
 "megvernek"
 "nagyon leszidnak"
 "akkor kicsit mérgesek, de nem kapok ki"
 "semmi"
 "büntetésben vagyok tízig, vagy kikapok"
 "hát az történik, hogy megbeszélnek velem"
 "megbüntetnek"
 "kiabálnak a legtöbb esetben, vagy megbeszéljük a dolgot"
 "rám szólnak"
 "nem történik semmi, mert szót fogadok"
 "beküldenek a szobámba, és addig nem jöhetnek ki, amíg bocsánatot nem kérek"
 "akkor mérges, és ő megcsinálja"
 "kiabálnak, bezavarnak a szobába"
 "kikapok"
 "kikapok, és büntetésben vagyok"
 "mérgesek lesznek"
 "leszidnak, vagy adnak egy nyaklevest"
 "tanulnom kell"